

TERRA MARIS

“Museum voor de Natuur en Landschap van Zeeland”

Beleidsplan 2018-2023

“De balans tussen inhoud en vermaak”.

- 1. Missie*
- 2. Kerntaken*
- 3. Bezoekers en doelgroepen*
- 4. Openstelling*
- 5. Toegangsprijs*
- 6. Personeel en vrijwilligers*
- 7. Duurzaam museum*
- 8. Het Zeeuwse Landschap*
- 9. Financiën*

Vastgesteld Oostkapelle

1. Missie Terra Maris

Terra Maris is het museum voor Natuur en Landschap van Zeeland

Missie.

Terra Maris wil op een spannende en speelse wijze informatie geven aan een breed publiek over natuur en landschap van Zeeland, waarbij de, internationaal gezien, unieke ontstaansgeschiedenis van het Zeeuwse land en de wisselwerking tussen mens en natuur centrale thema's zijn. Het museum genereert draagvlak voor de bescherming van de natuurlijke en cultuurhistorische waarden van het landschap. Het museum verzamelt en beheert relevante collecties die betrekking hebben op natuur en landschap in Zeeland en is verbonden aan Stichting Het Zeeuwse Landschap.

2. DE KERNTAKEN VAN TERRA MARIS

Terra Maris blijft ook de komende beleidsperiode een kwalitatief hoogwaardig en officieel geregistreerd museum. Om de status van geregistreerd museum te handhaven zal het museum de daarvoor benodigde inspanningen blijven leveren. Ook zal actief worden gezocht naar samenwerking met partijen als SCEZ en Het Zeeuws Museum om onder andere de collectie professioneel te kunnen blijven beheren.

Het verwerven van een provinciale sleutelpositie op het werkveld van het museum is een belangrijke opgave voor Terra Maris. Deze sleutelpositie zal verworven moeten worden door het inhoudelijk helder, en voor de buitenwereld zichtbaar vormgeven van de drie van de missie afgeleide kerntaken. Hieronder leest u de kerntaak, het voorgestelde beleid en de concrete uitwerking ervan voor de komende beleidsperiode.

1. Verzorging van museale exposities over natuur en landschap van Zeeland

Natuur en landschap zijn de kernthema's van Terra Maris. In het museum zijn er ruimtes gereserveerd voor een permanente expositie en voor een wisseltentoonstelling. De permanente expositie heeft het accent op de ontwikkelingsgeschiedenis van Zeeland. Onderdelen daarvan zijn bijvoorbeeld de inpolderingen en de verdronken dorpen van Zeeland. Daarnaast zijn er wisselexposities die ook meer natuurgerichte onderwerpen belichten. Daarnaast is er de landschapstuin; deze wordt gezien als een integraal onderdeel van de permanente expositie.

Beleid

- a. Instandhouding, modernisering en openstelling van de vaste expositie "Het Zeeuwse landschap van toen tot nu".
- b. Het verzorgen van een jaarlijkse wisseltentoonstelling met in ieder geval een Zeeuwse link en een inhoudelijk Zeeuwse laag.
- c. Het verzorgen van 2 mini tentoonstellingen per jaar in de bedstedes
- d. De Hortus Zelandiae wordt verder ontwikkeld en opengesteld.

Uitwerking

- a. De vast exposities worden gefaseerd gemoderniseerd vanaf 2020. Dit geldt zowel voor de inhoud als de techniek.
- b. De komende jaren zal er jaarlijks een wisseltentoonstelling worden gerealiseerd. Terra Maris streeft in principe naar een afwisseling tussen ingehuurde tentoonstellingen en tentoonstellingen die in eigen beheer worden gemaakt. In beide gevallen, maar met name bij eigen gemaakte tentoonstellingen, geldt dat er een duidelijke link naar de Zeeuwse natuur in moet worden verwerkt.
- c. In de bedstedes laat Terra Maris 2 keer per jaar typische Zeeuwse zaken zien.
- d. De komende jaren zullen naast het reguliere onderhoud de volgende investeringen in de landschapstuin worden gedaan:
 - Bouw van Middeleeuwse beleeftuin in de boomgaard (natuurspeeltuin)
 - Bouw Middeleeuws Neerhof aan de voet van de Motte toren.
 - Aanleg van een blote voetpad
 - Vernieuwing informatiepanelen, aangevuld met een "doe-element"

2. Collectie beheer

De tweede kerntaak van het museum is als volgt geformuleerd: *het verzamelen en beheren van relevante collecties die betrekking hebben op natuur en landschap in Zeeland.*

In verband met de beperkte financiële middelen van het museum, is ervoor gekozen om de aankoop van nieuwe objecten primair te doen in samenhang met de realisatie van nieuwe wisseltentoonstellingen. In 2017 werd een begin gemaakt met het creëren van een open depot. Bezoekers kunnen onder leiding van een gids een kijkje achter de schermen nemen. Zodoende wordt bijna de gehele collectie preparaten voor het publiek ontsloten.

Omdat het huidige registratiesysteem (Mantis) is verouderd, is een begin gemaakt met het opnieuw digitaliseren van de gehele collectie. Dit om inzicht te krijgen in de omvang van de collectie en om de collectie in de toekomst eventueel digitaal te ontsluiten. Tot slot is er een interne controle toegepast om te kijken of het museum aan de wettelijke eisen voor beheer en onderhoud voldoet. Over het algemeen is dit in orde, in een aantal gevallen moet hierop actie ondernomen worden, zoals het opstellen van een nieuw collectie beheer plan.

Beleid

- a. Het beheren van de eigen museale collectie van Terra Maris.
- b. Het zichtbaar maken van de collectie door het gebruik ervan in de exposities van het museum, open depots en internet.

Uitwerking

- a. In de komende beleidsperiode zal een nieuw collectieplan voor de perioden van 5 jaar worden gemaakt. Ook zal er een collectie werkgroep worden opgericht. Dit gebeurt in eerste instantie onder leiding van de directeur. Op dit punt zal worden samengewerkt met het SCEZ.
- b. Naast de zichtbaarheid zullen er in de komende beleidsperiode open depots worden gerealiseerd. Thema's zijn preparaten vogels, zoogdieren en schelpen. Deze worden toegankelijk voor groepen tot 25 personen. Daarnaast zal worden gewerkt aan een website waarop de gehele collectie wordt getoond. Deze website zal tevens het huidige registratiesysteem (Mantis) vervangen.

3. Educatie en samenwerking

De derde kerntaak van het museum is het organiseren van educatieve activiteiten die bijdragen aan het verwezenlijken van de missie van het museum. Deze kerntaak omvat twee hoofdonderdelen: activiteiten gericht op het algemene publiek, en activiteiten gericht op scholen.

Algemeen publiek

De activiteiten voor algemeen publiek worden het hele jaar door, maar grotendeels in de schoolvakanties aangeboden. Families met jonge kinderen, inclusief grootouders vormen de belangrijkste doelgroep. Verder is ervoor gekozen om buiten de schoolvakanties in ieder geval elke woensdag en vrijdag middag een activiteit aan te bieden. In alle schoolvakanties worden naast grotere themadagen tal van kleinere activiteiten georganiseerd. Hierbij wordt gestreefd naar een gespreid en gevarieerd aanbod. Van een kijkje achter de schermen van het zeeaquarium tot op pad met onze

imker, natuursprekuren, puzzelen met botten en diverse workshops. Tot slot vormen de open depots een vast onderdeel van het activiteitenprogramma.

Scharrelkidsclub

In samenwerking met IVN wordt in de maanden juli en augustus de Scharrelkidsclub georganiseerd. 12 vrijwilligers uit het hele land voeren dagelijks natuurbelevings activiteiten uit. Voor de scharrelkidsclub wordt ook samengewerkt met Stayokay Domburg. Daarnaast krijgen alle begeleiders van de scharrelkidsclub een natuurbelevings training.

Activiteiten voor scholen

Terra Maris verstuurd jaarlijks een aanbod van ruim 20 activiteiten naar scholen in heel Zeeland. Tegen betaling kunnen scholen deze activiteiten opnemen in hun schoolreis.

Natuur en milieueducatie Walcheren (NME)

NME neemt bij Terra Maris een bijzondere plek in. Scholen kunnen een keuze maken uit de ruim 20 verschillende activiteiten uit het Programma Basisonderwijs en ruim 30 verschillende leskisten lenen uit het NME leskisten aanbod. Omdat de 3 Walcherse gemeenten NME hebben ondergebracht bij Terra Maris kunnen de Walcherse basisscholen gratis gebruik maken van de activiteiten uit het Programma Basisonderwijs en gratis NME leskisten lenen. Vanwege een korting op de subsidie van de gemeente Middelburg geldt dit gratis gebruik vanaf volgend schooljaar enkel nog voor basisscholen van de gemeentes Veere en Vlissingen.

Beleid

- a. Het organiseren van educatieve activiteiten om schooljeugd kennis te laten maken met, en te informeren over Zeeuwse natuur- landschapswaarden en de er mee verbonden cultuurhistorie.
- b. Het, onder de naam “De Zeeuwse Natuur”, samenwerken met natuurorganisaties op het gebied van natuureducatie.
- c. Het onderdak geven aan en uitvoeren van NME Walcheren
- d. Het coördineren, uitvoeren van en meewerken aan externe educatieve projecten
- e. Het educatieve activiteitenprogramma wordt de komende beleidsperiode uitgebreid en geprofessionaliseerd.

Uitwerking

- a. Er zullen jaarlijks minimaal 15 activiteiten aangeboden worden aan schoolgroepen (basisscholen en voortgezet onderwijs) in Zeeland. Ook zal er actief worden gezocht naar oplossingen voor het vervoersprobleem waar veel scholen mee kampen.
- b. Terra Maris zal samen met IVN een coördinerende rol spelen in samenwerkingsverband “De Zeeuwse Natuur. Binnen “De Zeeuwse Natuur” wordt samengewerkt met Instituut voor natuurbeleving (IVN), Het Zeeuwse Landschap (HZL), Landschapsbeheer Zeeland (SLZ), Nationaal park Oosterschelde (NPO) Thema’s die hierbij worden behandeld zijn kind & natuur en natuur & gezondheid. Terra Maris zal al haar educatieve activiteiten die door de Provincie Zeeland worden gesubsidieerd in deze samenwerking onderbrengen. De komende beleidsperiode wordt dit verder uitgewerkt.
- c. Ondanks het feit dat “milieu” niet direct een kernthema is, zal Terra Maris de komende beleidsperiode onderdak blijven geven aan NME Walcheren. Samen met de 3 Walcherse gemeentes zal worden gekeken of en zo ja hoe NME Walcheren kan worden uitgebreid.

Uitgangspunt is dat NME moet aansluiten bij de kerntaken van de gemeenten, zoals duurzaamheid, afval en klimaatadaptatie.

- d. De komende beleidsperiode zal Terra Maris actief aansluiting zoeken bij projecten zoals Schoon Zeeland en gezond leren eten.
- e. Er wordt toegewerkt naar een programma met 250 natuurbeleving activiteiten per jaar. Indien mogelijk zal hiervoor een activiteiten coördinator worden aangesteld die naast de jaarrond activiteiten ook de Scharrelkidsclub coördineert.

3. Bezoekers en doelgroepen

Inleiding

De jarenlang bijgehouden bezoekerscijfers laten een consistent beeld zien van museumbezoek dat geconcentreerd is in de periode april-oktober. Dit gegeven wijst er duidelijk op dat toeristen een belangrijk aandeel in het totale museumbezoek hebben. In 2014 is in de periode april-juli een bezoekers enquête gehouden. Daaruit zijn de volgende punten naar voren gekomen:

- 13% van de bezoekers komt uit de provincie Zeeland, 52% van de bezoekers komt uit de overige provincies; 35% komt uit het buitenland (merendeels uit Duitsland).
- 20 % van de bezoekers was toevallig in de buurt
- 25% bezoekt het museum vanwege het gebouw en de omgeving (manteling)
- 65 % van de geënquêteerde bezoekers wordt vergezeld door kinderen in de schoolleeftijd.
- 30 % van de bezoeker heeft het museum al eens eerder bezocht.
- De landschapstuin wordt gezien als het sterkste element van Terra Maris, gevolgd door de tentoonstellingen
- De onvolledige vertaling van de informatie op de tentoonstellingsborden en de parkeervoorziening worden gezien als de zwakste punten.
- 60 % van de bezoekers komen in de zomervakantie maanden

Terra Maris moet zich bij de inrichting van de museale presentaties en de ontwikkeling van (educatieve) activiteiten dus sterk rekenschap geven van het feit dat toeristen (waarvan de helft niet Nederlandstalig) de belangrijkste bezoekersgroep zijn, en dat een substantieel deel van de bezoekers bestaat uit gezinnen met kinderen. Ook is van belang dat meer dan de helft van de bezoekers in het museum in twee zomermaanden bezoekt.

Binnen de Zeeuwse populatie vormt de schooljeugd een specifieke en voor het museum belangrijke doelgroep. Daarnaast komen de Zeeuwen met name af op de extra activiteiten. Tot slot is er een stijgend aantal jaarkarthouders, die bij aankoop ervan automatisch donateur worden van HZL. De investeringen in de landschapstuin zullen het herhalingsbezoek stimuleren waardoor de verkoop van jaarkaarten (en donateurs) verder kan doorgroeien.

Beleid

- Het museum wordt geschikter gemaakt voor anderstaligen (Duits en Frans)
- Er zal meer samenwerking komen met en promotie op verblijfsrecreatie
- Herhalingsbezoek wordt gestimuleerd door Middeleeuwse beleefstuin en activiteiten
- Verkoop van jaarkaarten aan Zeeuwen i.s.m. HZL (incl. donateurschap) wordt gestimuleerd
- Het bezoekersaantal groeit naar de 40.000 per jaar
- Het museum gaat zich in eerste instantie richten op gezinnen en families met kinderen.
- Het museum wordt laagdrempeliger gemaakt voor wandelaars en passanten d.m.v. acties.

4. Openstelling van het museum

Terra Maris is het gehele jaar geopend, met dien verstande dat in het hoogseizoen (van ongeveer half april tot 1 november) het museum dagelijks geopend is van 10.00-17.00 uur, en in het winterseizoen wekelijks van woensdag t/m zondag van 12.00-17.00 uur. Gedurende schoolvakanties is het museum overigens wel dagelijks geopend in de winterperiode.

Beleid

- In de komende beleidsperiode zal worden onderzocht of langere openstelling in de zomer en kortere in de winter rendabel zijn.
- Met de komst van de nieuwe investeringen (Beleeftuin en Neerhof) zullen de openingstijden van zowel het museum als het lunchcafe tegen het licht worden gehouden.

5. Toegangspreis

De toegangspreis is nu 6,50 voor volwassenen en 4,- voor kinderen. Regelmatig wordt gepolst hoe bezoekers deze prijs ervaren. Over het algemeen wordt deze als laag beoordeeld. Hierin ligt dus ten eerste een kans omdat er ruimte naar boven in zit. Ten tweede moet een museum haar prijs niet te laag stellen omdat bezoekers daardoor een verkeerde beeldvorming kunnen krijgen (het is zo goedkoop, dan zal het wel niets zijn). Tot slot geeft een hogere entreepreis meer ruimte om met kortingen te werken.

Beleid

- De komende 5 jaar zal de toegangspreis gefaseerd worden verhoogd met EUR 3,- pp. De eerste prijsstijging is in 2018. De prijzen zullen dan met 1,- per persoon stijgen. Daarna wordt jaarlijks gekeken of, en zo ja, hoeveel de prijs kan stijgen. In de begroting is uitgegaan van een stijging van EUR 3,- in 5 jaar. In 2022 is de toegangspreis dan EUR 9,50 voor volwassenen en EUR 7,- voor kinderen.
- In 2018 wordt onderzocht wat het effect van de prijsstijging is. Indien nodig kan het beleid daarna worden bijgesteld

6. Personeel en vrijwilligers

Terra Maris is een professioneel museum met een bescheiden personeelsformatie: personeel met een vast aantal uren 4,9 fte; medewerkers (baliemedewerksters) met een variabel aantal uren 1,8 fte. Vanuit Stichting Het Zeeuwse Landschap wordt Terra Maris structureel ondersteund door de financiële administratie en het secretariaat.

Naast de museumstaf zijn circa 25 vrijwilligers meer of minder intensief betrokken bij het museum, merendeels als gids, collectiemedewerker of als vrijwilliger in de landschapstuin. Deze vrijwilligers zijn van groot belang voor het functioneren van het museum. Het vrijwilligersbestand bestaat uit relatief veel oudere mensen. Terra Maris heeft nog geen vast vrijwilligers coördinator. Ook heeft het museum nog geen vaste medewerker die de uitvoering van de activiteiten begeleidt. De planning en voorbereiding van de activiteiten valt onder de verantwoordelijkheid van de directeur. De activiteiten worden in de meeste gevallen uitgevoerd door vrijwilligers.

Beleid personeel

- Indien mogelijk wordt er een professionele vrijwilligers coördinator aangesteld.
- Er komen meer uitvoerende uren op het gebied van activiteiten. Dit zal een combinatie van stagiaires en betaalde krachten zijn.
- Indien er vaste medewerkers vertrekken zal worden gekeken of ze kunnen worden vervangen door freelancers, projectmedewerkers of vrijwilliger/stagiaires.
- De directeur zal meer tijd gaan besteden aan fondsen werven en het aantrekken van nieuwe projecten
- Indien mogelijk zal er een conservator worden aangesteld die mede de tentoonstellingen inhoudelijk kan ontwikkelen.

Beleid vrijwilligers

- Verjonging, vernieuwing op het gebied van vrijwilligers vindt op de volgende wijze plaats:
 - Een verdubbeling van het aantal vrijwilligers door werving van nieuwe jonge vrijwilligers
 - Herziening vergoedingsbeleid
 - Het aanstellen van een professionele vrijwilliger coördinator

7. Duurzaam museum

De komende 5 jaar wordt het museum verder verduurzaamd door andere energievormen en een duurzaam afvalbeleid. Ook zullen meer duurzaamheidsactiviteiten worden georganiseerd. Dit zal door het NME Centrum gebeuren.

8. Het Zeeuwse Landschap

Terra Maris is in 2006 tot stand gebracht door HZL als hét museum voor natuur en landschap van de provincie Zeeland, nauw verbonden met HZL waar het als “dochterstichting” een belangrijk informatie- en communicatiecentrum voor is. Vanuit die achtergrond zijn Terra Maris en Het Zeeuwse Landschap als natuurlijke partners aan elkaar verbonden. Sedert haar oprichting ondersteunt Het Zeeuwse Landschap Terra Maris jaarlijks met financiële middelen, door verkoop van TM jaarkaarten (ca. 1200 per jaar), door financieel-administratieve en secretariële diensten en via beschikbaarstelling van ruimte in het tijdschrift ZEEUWLANDSCHAP. In recente jaren is TM gestart met donateurswerving voor Het Zeeuwse Landschap. Daarnaast zijn er diverse gezamenlijke communicatie uitingen ontwikkeld.

Beleid

- De komende beleidsperiode zal de samenwerking actief op peil worden gehouden en waar mogelijk en nodig worden versterkt.

Uitwerking

- Er wordt een adviescommissie Exposities en Communicatie ingesteld, met vertegenwoordigers van beide stichtingen, die voorstellen ontwikkelt voor onderwerpen en inhoud van exposities, en voor gezamenlijke communicatie.
- HZL en TM sluiten 3-jaars convenanten waarin praktische afspraken over de verdere invulling van de samenwerking zijn beschreven. Een jaarlijkse evaluatie van de samenwerking maakt deel uit van de afspraken.

9. Financieel

Inleiding

De exploitatiekosten van Terra Maris worden gedekt door verschillende inkomstenbronnen. Wat subsidies van overheden betreft gaat het om subsidies van de Provincie Zeeland en van de gemeente Veere; enkele andere gemeenten geven een symbolische bijdrage.

Terra Maris is samen met het Zeeuws Museum het enige museum dat met provinciale subsidie wordt ondersteund. De provinciale subsidie is de belangrijkste bijdrage; deze bedroeg in het laatste jaar van de vorige beleidsplanperiode circa 60% van de jaarlijkse exploitatiekosten. Daarnaast in het natuurlijk partnerschap met Het Zeeuwse Landschap van groot belang. Zij ondersteunt het museum met een jaarlijkse bijdrage, incidentele bijdragen uit bijvoorbeeld de Nationale Postcodeloterij en promotionele bijdragen. Tot slot heeft het museum eigen inkomsten uit entree, winkel, donaties en verhuur van de horecaruimte. Het gaat dan om circa 30% van de jaarlijkse exploitatie. Overschotten of tekorten op de exploitatie worden aan het eind van het boekjaar verrekend met de enige structurele reserve van het museum, de Algemene Reserve.

Ultimo 2016 bedroeg de omvang van de Algemene Reserve circa € 65.000. De Algemene Reserve wordt, zoals hierboven vermeld, gebruikt om tekorten op de exploitatie in enig jaar aan te zuiveren; deze financiële middelen komen dus geheel ten goede aan de doelstellingen van het museum.

Ook is er (soms) sprake van een bestemmingsreserve projecten, als geormerkt geld voor een bepaald project aan het einde van het boekjaar nog niet volledig is uitgegeven.

De liquide middelen van het museum staan op rekeningen bij de Rabobank en de bij ABN-AMRO.

Voor speciale projecten (bv. realisatie motte kasteel, educatielokaal, natuurspeeltuin kan het museum een beroep doen op diverse (project)fondsen. Zo zijn in het verleden o.a. provinciale en Europese fondsen benut. Ook de middelen van de Nationale Postcodeloterij zijn belangrijk (gedoneerd via Het Zeeuwse Landschap).

Beleid

Het beleid van de komende periode heeft als hoofddoel om het museum minder kwetsbaar en toekomst bestendig te maken. Het is nu voor 70 % afhankelijk van de (provinciale) subsidie en bijdragen van derden, terwijl de eigen inkomsten 30 % bedragen. Het streven is om het percentage afhankelijkheid van subsidie drastisch terug te dringen en de eigen inkomsten te vergroten. Hierdoor zal de continuïteitsreserve kunnen doorgroeien naar een gezond niveau.

Financiële doelstellingen

- Meer inkomsten door hogere entreprijs (3,- pp)
- Meer inkomsten door stijging bezoekersaantal naar 40.000 per jaar
- Meer inkomsten door verhoging omzet uit de shop en additionele verkoop
- Meer inkomsten uit commerciële activiteiten (events, activiteiten)
- Meer inkomsten door marktconforme bijdrage door horeca (Huur, management fee, energiekosten)
- Beter zichtbare samenwerking met HZL (donateurs) zorgt voor een omzetstijging
- De komende beleidsperiode wordt ingezet op fondsenwerving en inverdiene door doelsubsidies. Hiervoor zal samenwerking worden gezocht met partners zoals Het Zeeuws Museum. Tevens zal dit een belangrijke taak worden voor de directeur.
- Het streven is dat de continuïteitsreserve (algemene reserve) binnen 5 jaar doorgroeit naar 75% van de vaste jaarlijkse kosten, zijnde +/- EUR 300.000,-.